Rok VI Wilno, dn. 25 października 1932 r. Nr. 20

WIADOMOŚCI ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

PRENUMERATA: Rocznie 15 zł. Półrocznie 8 zł. Nr. pojed. 80 gr.

DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Wilno, zaułek Bernardyński 6 m. 1

Konto P. K. O. № 80.833 lub № 81.418 Chrześcijański Bank Spółdzielczy na Antokolu w Wilnie.

OGŁOSZENIA: 1/1 strona 48 zł. 1/2 strony 24 zł. 1/4 strony 12 zł. 1/8 strony 8 zł.

Agnoscite quod agitis: imitamini quod tractatis. *Pont. Rom.*

DZIAŁ URZĘDOWY.

ZARZĄDZENIA STOLICY APOSTOLSKIEJ.

Pismo Św. Kongregacji Sakramentów o załatwianiu spraw małżeńskich.

Na walnem posiedzeniu dnia 27 lutego 1931 roku w Mieście Watykańskiem Ich Em. Księża Kardynałowie rozpatrywali odpowiedzi, nadesłane do tej Świętej Kongregacji bądźto osobiście przez Biskupów i innych Ordynarjuszów, bądźto za pośrednictwem Nuncjuszów i Delegatów Apostolskich, a mające na względzie sprawy małżeńskie, rozpatrywane w Sądach Biskupich. Jak rzecz tego wymagała, sprawę poddano ścisłemu rozważaniu i wyczerpującej dyskusji, a po wzięciu wszystkiego pod uwagę, wydało się słusznem Ich Eminencjom postanowić, co następuje:

I. Ich Ekscelencje Księża Biskupi i inni Ordynarjusze *każdego roku, w miesiącu styczniu, począwszy od roku 1933,* jużto wprost, jużto za pośrednictwem Nuncjuszów i Delegatów Apostolskich, jeżeli tacy są w tych krajach, obowiązani są donieść tej świętej Kongregacji:

1. nazwiska Oficjałów, Sędziów, Obrońców węzła małżeńskiego a także adwokatów Trybunału, pracujących przy Kurji w sprawach małżeńskich, z dodaniem wiadomości o stopniach i tytułach akademickich każdego, a przynajmniej z dodaniem uwag o ich roztropności i kanonicznej zdolności;

2. jaka kwota pieniężna wymagana jest od stron przez Trybunał, jak również wzmiankę o taksach i świadczeniach, które zwykli uiszczać zainteresowani, nie wyłączając opłat adwokackich

i biegłych, o ile był taki wypadek; wreszcie w jaki sposób odbywała się porada darmowa w wypadkach ubóstwa, stosownie do kanonów 1908—1916;

3. liczbę spraw małżeńskich, które zostały już wciągnięte lub są w toku, albo też zostały osądzone czy to w pierwszej, czy to w drugiej instancji, zaznaczając przy każdej: a) dzień, miesiąc, rok podania i osądzenia w obydwuch instancjach; b) powód nieważności; c) tytuł prawny; d) wynik nieważności przychylny lub też przeciwny w obydwuch instancjach, a jeżeli wynik dla wnoszącego sprawę był pomyślny, to z jakiego powodu, a jeżeli były liczne powody, to na jakim wyrok jest oparty; e) jak spełniał swój urząd Obrońca węzła małżeńskiego i czy strony zainteresowane lub która z nich korzystała z pomocy adwokata lub też prokuratora;

4. wreszcie liczbę podań tego rodzaju, które z braku podstaw, zostały z punktu odrzucone.

II. W celu uzupełnienia wiadomości z lat 1928 i 1929 przez św. Kongregację, Ich Ekscelencje Księża Biskupi nie omieszkają przesłać do tejże Kongregacji, czy to wprost, czy też przez Nuncjuszów i Delegatów Apostolskich, danych, odnoszących się do spraw tego rodzaju *za lata 1930 — 1932, w przeciągu trzech miesięcy*, począwszy od pierwszego stycznia 1933 r., robiąc wymagane uwagi, wymienione wyżej pod n. n. 1), 2), 3) a-c i 4).

III. Jeżeliby się zdarzyło, że z racji szczupłych granic diecezji lub braku odpowiednich kapłanów, jakiś Ksiądz Biskup lub inny Ordynarjusz nie mógłby u siebie zorganizować Sądu Biskupiego, któryby należycie spełniał swój urząd, jak tego wymaga powaga spraw małżeńskich i świętość tego sakramentu, niech, rozważywszy sam ważność tej sprawy i niebezpieczeństwa, nie krępuje się, nawet przez wzgląd na swoje sumienie, donieść o tem świętej Kongregacji, aby ta zaradziła potrzebie, przenosząc Sąd do Kurji Biskupiej innej prowincji lub dzielnicy, która mając do tego ludzi przygotowanych i okoliczności sprzyjające, doskonale spełni swój urząd.

IV. Tego rodzaju zaradzenie potrzebie stosuje się również i do tych Kuryj diecezjalnych i metropolitalnych, które chociaż, zgodnie z kanonem 1594 § 3 i aprobatą Stolicy Apostolskiej, zostały ustanowione Sądami apelacyjnemi, jednakże z racji okoliczności, poza sprawami pierwszej instancji, spraw drugiej istancji sądzić nie są w stanie. W tych to wypadkach wyznaczy się na apelację inną Kurję, odpowiadającą wymaganym warunkom, a zatwierdzoną przez Stolicę Apostolską, z zachowaniem jedna-

kowoż prawa apelacji do świętej Rzymskiej Roty, zgodnie z kanonem 1599.

V. Wyżej wspomniane sprawozdania będą przejrzane w tej Kongregacji przez specjalny Komitet, który też odpowiednio do potrzeb usiłować będzie dostarczyć pewnych środków zaradczych, nie pomijając, o ile rzecz tego wymagać będzie, badań osobistych przez Wizytatorów Apostolskich, wyznaczonych przez Nuncjuszów i Delegatów Apostolskich, aprobowanych przez Stolicę Apostolską, lub też wyznaczonych przez tęż Świętą Kongregację, ażeby naocznie przekonali się, czy Sądy Biskupie dobrze prowadzą i spełniają ten urząd.

VI. Ażeby powyższe przepisy nie wydawały się czemś przesadnem i nieodpowiedniem, mają Ich Ekscelencje Księża Biskupi pamiętać o ważności i znaczeniu spraw małżeńskich, które winny być badane z jak największą troską, gorliwością i dokładnością, by nierozerwalny związek małżeński nie był narażony na niebezpieczeństwo, jak rownież, ażeby w swoim czasie, jak tego żąda kanon 1630, były załatwiane, albowiem opieszałość, sprzeciwiająca się obowiązkowi sprawiedliwości, nieraz z racji warunków rodzinnych, stanu majątkowego może być szkodliwą dla spokoju sumienia i zbawienia dusz.

Te więc środki, przez Ich Em. Księży Kardynałów na wspomnianem plenarnem posiedzeniu w sprawach małżeńskich postanowione, niżej podpisany Sekretarz św. Kongregacji Sakramentów przedstawił J. Świątobliwości Piusowi XI na audjencji dnia 2 marca 1932, które Jego Świątobliwość, zważywszy na treść i skutki z niej płynące, potwierdził i uznał za swoje, jednocześnie swą najwyższą powagą polecił to zakomunikować Księżom Arcybiskupom, Biskupom i innym Ordynarjuszom, by dokładnie to było przez nich wykonane.

Dan w Rzymie, w siedzibie Św. Kongregacji Sakramentów, dnia 1 lipca 1932 roku,

† M. Kard Lega, Biskup Tuskulanum, Prefekt

(L. P.) *D. Jorio*, Sekretarz.

(*Acta Ap. Sedis,* t. 24, str. 272).

Odpowiedzi Komisji Papieskiej do autent. Interpretacji Kanonów Kodeksu.

Ich Eminencje Członkowie Komisji Papieskiej do autentycznej interpretacji Kanonów Kodeksu na przedstawione wątpliwości na plenarnem zebraniu, polecili odpowiedzieć na poszczególne jak następuje:

I. — O składzie trybunału kolegjalnego.

W. Czy Oficjał, posiadający władzę zwykłą sądzenia i nieograniczony w tej władzy w myśl 1573 § 1 i 2 zastrzeżeniem sobie pewnych spraw przez Ordynarjusza, może wyznaczyć trybunał kolegjalny, wzywając kolejno sądziów synodalnych, mianowanych zgodnie z kan. 1574.

O. Twierdząco, o ile Ordynarjusz w poszczególnych wypadkach inaczej nie postanowi.

II. — O sądzie w sprawie męczeństwa Sług Bożych.

W. Czy przepis kan. 2101 rozciąga się także na rozpoznawanie męczeństwa Sług Bożych.

O. Przecząco.

Dano w Mieście Watykańskim 28 lipca 1932.

P. Kard. Gasparri, Prezes

(L. S.) *I. Bruno.* Sekretarz.

(*Acta Ap. Sedis,* t. 24, str. 314).

ZARZĄDZENIA ORDYNARJATU ARCYBISKUPIEGO.

W sprawie rozkładów zajęć w szkołach i misji kanonicznej.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA

Referat Szkolny.

Wilno, dn. 24 października 1932 r. № 481.

Dla przeprowadzenia w odpowiedni sposób wizytacji nauki religji w szkołach powsz. na terenie archid. wileńskiej, Kurja poleca WW. Księżom Proboszczom, Prefektom i in. Nauczycielom religji nadesłać rozkłady zajęć swoich w poszczególnych szkołach do odnośnych księży Dziekanów i Wizytatorów szkół do 15 listopada r. b.

Jednocześnie Kurja przypomina WW. Księżom Proboszczom, jako odpowiedzialnym nauczycielom religji na terytorjum parafji, aby, jeżeli nie można inaczej, za pośrednictwem PW. Księży Dziekanów, jako wizytatorów szkół sprawdzili: 1-o. czy we wszystkich szkołach dziatwa katolicka ma naukę religji w odpowiedniej liczbie godzin, i 2-o. czy osoby nauczające religji posiadają misję kanoniczną, a o ileby jej nie posiadały, Księża Proboszczowie winni niezwłocznie wystąpić o jej udzielenie tym osobom, które posiadają wymagane do nauczania religji kwalifikacje.

Ks. L. Żebrowski

Radca Kurji do spraw szkolnych.

ZARZĄDZENIA PRAWNO-PAŃSTWOWE.

W sprawie charakteru urzędowego osób duchownych.

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia 6 września 1932 r.

L. I. U. 3584/32 r.

Do Jego Ekscelencji Ks. Biskupa Henryka Przeździeckiego.

Biuro Episkopatu Polskiego Warszawa, Mokotowska 14.

Ministerstwo Sprawiedliwości wyjaśnia, iż stosownie do art. 132 § 2 i art. 133 § 2 nowego kodeksu karnego z dnia 11 lipca 1932 roku (Dz. Ust. Nr. 60 poz. 571), osoby duchowne korzystają ze szczególnej ochrony prawa, narówni z urzędnikami, nietylko wtedy, gdy pełnią czynności o charakterze ściśle religijnym, lecz także ze względu na sprawowanie wszelkich wogóle obowiązków służby lub powołania. Przez to określenie objęto więc również wszelkie czynności osób duchownych o charakterze czysto administracyjnym lub sądowym, jak pełnienie obowiązków urzędowych w instytucjach kościelnych, do których należą oczywiście i diecezjalne kurje biskupie.

(—) Sieczkowski Podsekretarz Stanu.

Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

15 lipca 1932 r. Nr. 60/571.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 11 lipca 1932 roku.

KODEKS KARNY.

. . . .

Art. 132.

§ 1. Kto znieważa urzędnika albo osobę, do pomocy urzędnikowi przybraną, podczas pełnienia obowiązków służbowych, podlega karze więzienia do lat 2 lub aresztu do lat 2.

§ 2. Tym samym karom podlega, kto znieważa osobę, należącą do personelu dyplomatycznego przedstawicielstwa obcego państwa, konsula obcego państwa, albo duchownego uznanego prawnie wyznania lub związku religijnego — podczas pełnienia przez nich obowiązków służby lub powołania.

Art. 133.

§ 1. Kto dopuszcza się czynnej napaści na urzędnika lub osobę, do pomocy urzędnikowi przybraną, podczas lub z powodu pełnienia obowiązków służbowych, podlega karze więzienia do lat 5.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto dopuszcza się czynnej napaści na osobę, należącą do personelu dyplomatycznego przedstawicielstwa obcego państwa, na konsula obcego państwa, albo na duchownego uznanego prawnie wyznania lub związku religijnego—podczas lub z powodu pełnienia przez nich obowiązków służby lub powołania.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Chrystus-Król we Mszy św.

„Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem, et divinitatem, et sapientiam, et honorem. Ipsi gloria et imperium in saecula saeculorum — Godzien jest Baranek, który jest zabity wziąć moc, i Bóstwo, i mądrość, i siłę, i cześć. Jemu chwała i władza na wieki wieków“. W tych słowach Introitu na uroczystość Chrystusa-Króla, wziętych z Apokalipsy (5. 12; 1. 6), Kościół jednoczy we wspólnej chwalbie rzesze, wielbiące Baranka Bożego w świątyniach, z rzeszami, chwalącemi tegoż Baranka Bożego w niebie, a zarazem przypomina Jego królewską władzę nad niebem i ziemią i wykonanie jej w sądzie i sprawiedliwości: „Deus, judicium tuum Regi da: et iustitiam tuam Filio Regis — Boże, daj sąd twój Królowi: a sprawiedliwość twoją Synowi Królewskiemu“ (Ps. 71. 2).

W każdej Mszy św. Kościół ześrodkowuje całą swą naukę o królewskiej godności Chrystus, a przez nią składa Boskiemu Królowi hołd czci, ponieważ celem najświętszej ofiary jest uznanie w Bogu najwyższej zwierzchności, a w nas najgłębszej zależności. Msza św. jest nietylko dalszym ciągiem ofiary kalwaryjskiej, ale i wyrazem władzy królewskiej, którą Pan Jezus bez przerwy sprawuje w swem Królestwie niebieskiem. Ale szczególniej to podkreśla we Mszy św. na uroczystość Chrystusa-Króla, w której rozpoczyna modlitwy od jednej z najpiękniejszych wizyj Apokalipsy, kiedy aniołowie i święci kłaniają się Barankowi Bożemu: „Jemu chwała i władza na wieki wieków“.

Lekcja na ten dzień jest dziękczynieniem Królowi, iż nas wyrwał z mocy ciemności, a przez łaskę poświęcającą zjednoczył z mistycznem ciałem Tego, w Którym „wszystkie rzeczy są stworzone na niebie i na ziemi, widzialne i niewidzialne, choć trony, choć państwa, choć księstwa, choć zwierzchności... W którem się upodobało, aby wszystka zupełność mieszkała, aby przezeń pojednało się wszystko“ (Kol. I. 12—20). Przypomina tu Apostoł, że Chrystus jest Słowem, przez które wszystko się stało, Bogiem-Człowiekiem, siedzącym po prawicy Ojca i Zbawicielem naszym. W tej trojakiej godności leży Jego majestat królewski.

W Graduale wyraża się powszechność królestwa mesjańskiego, które trwać będzie nie jak inne ziemskie królestwa, ale na wieki, jak to przepowiedział prorok Danjel: „Władza jego, władza wieczna, która nie będzie odjęta, a królestwo jego, które

się nie skazi" (Dan. 7. 14). Ma na szacie i na biodrze swojem napisane: „Król Królów i Pan panów" (Apok. 19. 16).

Słowo wcielone z prawa jest królem świata, ale wykonywanie władzy doczesnej pozostawia królom ziemskim, zachowując sobie królestwo ducha, panując prawem swem i nauką nad sumieniami i duszami. Tę myśl rozwija Ewangelja, w której przytoczona jest odpowiedź Chrystusa Pana Piłatowi: „Królestwo moje nie jest z tego świata... Ty mówisz, że ja jestem królem. Jam się na to narodził i na to przyszedłem na świat, abym świadectwo dał prawdzie" (Jan 18. 33—37). Tej prawdy trzymać się mają zarówno władcy, jak i ich poddani.

W antyfonie na Ofertorium wyrażone jest prawo Chrystusa Pana do panowania nad narodami, oparte na obietnicy, danej Mesjaszowi: „Żądaj ode mnie, a dam ci narody w dziedzictwo twoje, a w posiadłość twoją krańce ziemi" (Ps. 2. 8); na Komunję zaś wpatrujemy się w Chrystusa Pana, siedzącego bezpiecznie na swym tronie już to w niebie, już to w duszy chrześcijanina i błogosławiącego swemu ludowi: „Pan zasiada królem na wieki. Pan błogosławić będzie ludowi swemu w pokoju" (Ps. 28).

W Kolekcie, Sekrecie, Postkomunji rozwija się myśl, że Bóg, postanowiwszy Chrystusa Królem wszechrzeczy i niejako drugim Adamem, przywrócił w Nim i przez Niego jedność między wszystkiemi narodami, że tedy tylko przez Niego może nastąpić pokój powszechny na ziemi, jedność rozerwana przez grzech, odrodzenie rodziny, społeczeństwa i państwa poszczególnego, oraz że tylko przez niego będziemy mogli na wieki w niebie królować: „Immortalitatis alimoniam consecuti, quaesumus, Domine: ut, qui sub Christi Regis vexillis militare gloriamur, cum ipso, in caelesti sede, jugiter regnare possimus".

Szczególniej jednak bogatą w treść jest Prefacja, ten triumfalny i dziękczynny hymn, w którym Kościół wyraża wdzięczność za odzyskanie przez Jezusa Chrystusa królestwa odpadłego od Boga przez grzech, za przywrócenie go z powrotem Bogu Ojcu. To królestwo już odtąd będzie „wieczne i powszechne, królestwo prawdy i życia, królestwo świętości i łaski, królestwo sprawiedliwości, miłości i pokoju — et suo subjectis imperio omnibus creaturis, aeternum et universale regnum immensae tuae traderet Majestati: regnum veritatis et vitae; regnum sanctitatis et gratiae; regnum justitiae, amoris et pacis"...

Jakie to porywające słowa, jakie to wzniosłe przymioty Królestwa Chrystusowego, jaka to pobudka dla śpiewających

Prefację, by wyrażając te przymioty w sercach swoich i wiernych, przygotowywali wieczne i powszechne Królestwo Chrystusa!

X. M. S.

Dzień Miłosierdzia Chrześcijańskiego.

„Żal mi tego ludu“ (Mat. 8. 2). Wielki kryzys gospodarczy dotknął cały świat. I Polska znalazła się w orbicie tego strasznego nieszczęścia. Wszelka nędza coraz bardziej wstrząsa postawami naszego bytu, potęguje się, a zasoby materjalne i moralne ludzkości grożą całkowitem wyczerpaniem.

Setki tysięcy ludzi bez pracy, bez dachu nad głową, bez nadziei wyżywienia swej rodziny, a tu zima zbliża się wielkiemi krokami, a wraz z nią nieubłagana konieczność zapobieżenia niedoli — usunięcia niebezpieczeństwa, grożącego najnieszczęśliwszym.

Trzeba koniecznie obudzić w społeczeństwie miłość Chrystusową, porwać je do wielkiej akcji miłosierdzia chrześcijańskiego, trzeba iść z pomocą ubogim bliźnim drogą miłości bratniej w Chrystusie; otworzyć im serca, przytulić, nasycić, przyodziać.

Wszyscy zdajemy sobie sprawę z tego, jak dziś ciężko każdemu, jak trudno o grosz na ofiarę dla ubogiego, jak wiele jest innych jeszcze, bardzo naglących potrzeb. Głodny jednak czekać nie może ani chwili — to sprawa najbardziej gwałtowna, której musi się zaradzić z użyciem wszystkich możliwych środków.

W niedzielę, 6 listopada br., ma się odbyć w całej archidiecezji wileńskiej *Dzień Miłosierdzia Chrześcijańskiego*, którego organizację i urządzenie ujął w swoje ręce Arch. Związek „Caritas“ pod protektoratem JE. Ks. Arcybiskupa - Metropolity, Romualda Jałbrzykowskiego. By się akcja ta powiodła, przy każdej parafji powinien powstać *Wydział parafjalny „Caritas“*, zadaniem którego jest wspomaganie ks. Proboszcza w jego pracy duszpasterskiej i opieka nad ubogimi i potrzebującymi w parafji. „Im gorzej, tem więcej powodów do pracy, aż się w końcu zwycięży, bo Bóg zacnym usiłowaniom błogosławić będzie“.

To też Archidiecezjalny Związek Towarzystw Dobroczynności „Caritas“ zwraca się do Przewielebnych Księży Proboszczów z gorącą prośbą, aby, wygłosiwszy w jedną z najbliższych niedziel okolicznościową naukę o miłosierdziu, zaprosili na zebranie organizacyjne *Wydziału Parafjalnego „Caritas“* przedstawicieli wszystkich katolickich organizacyj religijnych i społecznych (Stowarzyszenia i konferencje św. Wicentego á Paulo. Kongregacje

i Sodalicje, III zakony, Bractwa i kółka Żywego Różańca, zakłady, ochronki, sierocińce, przytułki i t. p.), a także Kółka rolnicze, straże pożarne, kasy Stefczyka, Stowarzyszenia młodzieży i wszystkie inne zrzeszenia, jakie się na terenie danej parafji znajdują, jak również wybitniejszych parafjan, cieszących się dobrą opinją, w szczególności ziemian okolicznych, nauczycielstwo i wszystką katolicką inteligencję, w celu omówienia sprawy ubogich w parafji, założenia *Wydziału parafjalnego „Caritas“*, oraz wszczęcia przygotowań do urządzenia *Dnia Miłosierdzia Chrześcijańskiego.*

Od współpracy na niwie charytatywnej po parafjach nikt dziś wymawiać się nie może. Żyjemy w czasach niezwykłych, wymagających niezwykłych wysiłków i ofiar wszystkich. Klęski, jakie nas dotykają, muszą wydobyć z nas tyle przedsiębiorczości i ofiarności, ile nieszczęść i przeciwności. Przed społeczeństwem stoi wielki trud, ale on tylko zbuduje lepszą przyszłość, która w odpowiedniej chwili rozbłyśnie pełnym blaskiem.

Przed założeniem *Wydziału parafjalnego „Caritas“* Przewielebni Księża Proboszczowie mają możność zwrócenia się do *Archidiecezjalnego Związku „Caritas“ w Wilnie* (Metropolitalna 1) po Statut, a nawet w razie koniecznej potrzeby, po prelegenta-instruktora do pomocy przy zorganizowaniu miłosierdzia chrześcijańskiego w parafji. Protokuł konstytucyjnego zebrania prześle Zarząd do *Związku* w Wilnie, który znowu wyjedna u JE. Najprzewielebniejszego Ordynarjusza akt erekcyjny, nadający nowemu zrzeszeniu charakter osoby prawnej kościelnej. Sama zaś działalność, jej rozmiar, sposoby pracy będą uzależnione od potrzeb, jakie są w danej parafji.

Oto najpilniejsze obowiązki naszych parafij, tak bardzo dziś aktualne. Zbliżający się *Dzień Miłosierdzia Chrześcijańskiego* w archidiecezji, a wraz z nim rozbudzenie i wzmocnienie akcji samarytańskiej, stanie się niezawodnie tą siłą mocarną do czynów wielkich i poświęceń podług nawoływania św. Pawła: *Caritas Christi urget nos.*

Czyny poczęte z miłości, choćby najmniejsze, nigdy nie są małemi. Błogosławieni miłosierni!

Wilno, w uroczystość św. Franciszka z Assyżu, 1932 r.

Prezydjum Arch. Związku Tow. Dobroczynności „Caritas“

Prof. Dr. Stefan Glazer, Prezes Rady,
Prof. Dr. Kazimierz Pelczar, Wiceprezes,
X. Jan Rzymełka C. M., Wiceprezes,
Inż. Władysław Pietraszewski, Sekretarz.

Kurja, zgodnie z zarządzeniem JE. Księdza Arcybiskupa Metropolity, najgorącej poleca jak sprawę *Dnia Miłosierdzia* tak i tworzenia Wydziałów Parafjalnych „Caritas".

X. L. Ż.
Radca Kurji.

Instrukcja w sprawie „Dnia Miłosierdzia Chrześcijańskiego".

1. „Dzień Miłosierdzia Chrześcijańskiego" ma na celu pobudzenie wiernych katolików do akcji miłosierdzia chrześcijańskiego, jako czynnego przejawu miłości Chrystusowej.

2. Zadaniem „Dnia Miłosierdzia Chrześcijańskiego" jest stworzenie w parafjach trwałych organizacyj dla celów miłosierdzia służących, lub rozszerzenia istniejących ram organizacyjnych, w tych parafjach, w których zorganizowana akcja charytatywna już istnieje.

3. W parafjach w których niema jeszcze żadnej organizacji charytatywnej należy ad hoc zaprosić pewne osoby, znane w parafji jako dobrzy katolicy, na zebranie, na którem trzeba omówić wszystkie sprawy związane z przeprowadzeniem „Dnia Miłosierdzia Chrześcijańskiego". Porządek dzienny może być następujący: 1) zagajenie — zagai PWny ks. Proboszcz, wyjaśniając cel zebrania; 2) omówienie „Dnia Miłosierdzia Chrześcijańskiego" — należy odczytać z „Wiadomości" artykulik o „Dniu Miłosierdzia Chrześcijańskiego"; 3) zorganizowanie Wydziału Parafjalnego „Caritas" — należy zapoznać się szczegółowo z instrukcją, omawiającą sprawę organizacji Wydziału Parafjalnego „Caritas" (patrz Nr. 5 „Wiadomości Akcji Katolickiej Archidiecezji Wileńskiej" za m-c listopad — grudzień 1931 r.; 4) omówienie sposobów przeprowadzenia programu „Dnia Miłosierdzia Chrześcijańskiego" (nabożeństwo z kazaniem, uroczyste zebranie akademja lub zebranie agitacyjno-propagandowa, na które należy otrzymać zezwolenie w Starostwie). Zbiórki ofiar [pieniężnych, w naturze, jak ubranie, obuwie, artykuły żywnościowe i t. d.]; 5) ustalenie osób i miejsce wykonania programu (Kto będzie prelegentem, gdzie w jakich punktach miasteczka czy wsi odbędzie się zbiórka żywności czy ubrań, kto będzie kwestował i t. d.); 6) wolne głosy i wnioski.

4. W parafjach, w których niema jeszcze przygotowanego gruntu pod założenie Wydziału Parafjalnego „Caritas", należy pracę wyżej wymienioną zlecić 4 - 5 osobom chętnym, które w miarę swych sił i możności przeprowadzą „Dzień Miłosierdzia

Chrześcijańskiego“ na terenie parafji. Pamiętać jednak należy, by te osoby już raz na zawsze zajęły się akcją charytatywną i porządnie przygotowały grunt pod dobrze zorganizowaną akcję charytatywną w parafji. Pracę przygotowawczą do założenia Wydziału Parafjalnego „Caritas“ można prowadzić przez założenie T-wa św. Wincentego à Paulo, konferencji męskiej lub T-wa Pań Miłosierdzia. T-wa św. Wincentego à Paulo obejmują całokształt akcji charytatywnej, posiadają własne, szczegółowe ustawy, podają najpraktyczniejsze sposoby przeprowadzenia akcji dobroczynnej, wreszcie wyrabiają członków przez przynależność organizacyjną i solidarną współpracę. Z liczbą 4—5 osób można najskromniejszą pracę dobroczynną rozpocząć w T-wach św. Wincentego à Paulo. Dla szczegółowszego zapoznania się z T-wami św. Wincentego à Paulo służy podręcznik p. t. „Skrócony przewodnik T-wa św. Wincentego à Paulo“ — do nabycia w Związku T-w Dobroczynności archidiecezji wileńskiej „Caritas“ (Wilno, Metropolitalna 1), cena 60 groszy. Ktoby życzył dodatkowych informacyj, może zwrócić się w sprawach konferencyj męskich do p. Prezesa A. Sawickiego (Zamkowa 12), w sprawach zaś konferencyj żeńskich do p. Prezeski Zofji Kościałkowskiej (Bakszta 10).

5. W parafjach, w których istnieje Wydział Parafjalny „Caritas“, względnie Konferencja św. Wincentego à Paulo, albo jednocześnie te dwie organizacje, przeprowadzenie „Dnia Miłosierdzia Chrześcijańskiego“ należy do obowiązków tych organizacyj. Na najbliższem zebraniu tych organizacyj należy szczegółowo omówić praktyczne sposoby przeprowadzenia „Dnia Miłosierdzia Chrześcijańskiego“. Wytyczne podane są w pkt. 4 niniejszej instrukcji.

Ś. p. ks. Józef Szymkunas,

b. prob. ossowski.

D. 16 października r. b. zmarł w Wilnie u oo. Bonifratrów ks. Józef Szymkunas, do niedawna prob. w Ossowie, dek. bieniakońskiego. Pogrzeb odbył się dn. 19 października r. b. na cmentarzu św. Piotra w Wilnie.

Ś. p. ks. J. Szymkunas ur. we wsi Łaukogale, pow. ongiś jezioroskiego, dn. 6 lutego 1862 r. z rodziców Aleksandra i Magdaleny Szymkunasów, drobnych właścicieli ziemskich; nauki gimnazjalne pobierał w Libawie za czasów, gdy w szkolnictwie panowała tam powszechnie niemczyzna; do Seminarjum Duchownego

w Wilnie wstąpił w 1883 roku i po ukończeniu studjów teologicznych otrzymał święcenia kapłańskie w Kownie z rąk ówczesnego Biskupa żmudzkiego Mieczysława Pallulona dn. 2 sierpnia 1887 roku.

Ówczesny Administrator Apostolski diecezji wileńskiej, ks. Ludwik Zdanowicz, wyznaczył ks. J. Szymkunasa, jako umiejącego po niemiecku, na wikarjat do Białegostoku; tam go za nieprzyjęcie na ojca chrzestnego osoby wyznania prawosławnego spotkała pierwsza kara administracyjna w postaci grzywny i pozbawienia na dłuższy czas możności zajmowania stanowiska etatowego. Gdy po pięciu latach wikarjuszowania został naznaczony na probostwo do Hoży, rząd pozwolił mu tam pełnić obowiązki tylko jako zastępcy proboszcza, a wreszcie nie stawił przeszkód do zajęcia przezeń stanowiska kapelana kośc. S. S. Bernardynek w Słonimie. Dopiero w roku 1896 rząd wyraził zgodę na zajęcie przez ks. J. Sz. stanowiska proboszcza w Świrankach, dek. świrskiego; w rok potem został przeniesiony na prob. do Szyrwint. Tutaj wynikła nowa sprawa o podręczniki do nauki religji. Nauczyciele ówczesnych szkółek ludowych rozdawali dzieciom katolickim prawosławne katechizmy i inne podręczniki do nauki religji *(Pierwonaczalnoje obuczenje prawosławnoj wierie. Czelcowa).* Ks. J. Sz. wystąpił przeciwko tej misjonarsko-rusyfikacyjnej robocie nauczycielstwa i wskutek tego ponownie został skazany na karę — obecnie już pozbawienie stanowiska proboszcza; zostaje więc naznaczony na wikarjat do Daugieliszek, wkrótce jednak pozwolono przenieść go na stanowisko proboszczowskie. Ówczesny Ordynarjusz mianuje ks. J. Sz. proboszczem w Muśnikach, gdzie przebył całe 10 lat. Tutaj też miał zajście na tle językowym nauki religji w szkółce ludowej (chodziło o nauczanie religji po litewsku) z miejscowym nauczycielem. Zajście to jednak na ten raz zakończyło się niczem.

W roku 1909 ks. J. Sz. zostaje przeniesiony do Gieranon, w pow. lidzkim. Tu go zastaje wojna i okupacja niemiecka, o tyle nieszczęśliwa dla niego, że zostaje dn. 2 lutego 1916 r., jako wrogo usposobiony względem niemców, deportowany do obozu jeńców w głąb Niemiec i przebywa tam 2 lata i 10 miesięcy. Po powrocie z Niemiec 21 listopada 1918 r. obejmuje ponownie Gieranony i pozostaje tam do 1924 roku.

Ostatnie stanowisko proboszczowskie w Ossowie objął ks. J. Sz. w 1924 roku. Pracował tu do 1930 r.; w tym roku zaczyna niedomagać, nareszcie od 1931 r. ciężko zapada na zdrowiu i kończy życie 16 paźdz. rb.

Ś. p. ks. J. Sz. należał do wytrwałych pracowników w winnicy Chrystusowej, w latach młodszych poświęcił nie mało pracy przy remontach kościołów i budowach zabudowań plebanjalnych jak np. w Szyrwintach, Muśnikach i Gieranonach; amator i znawca śpiewu kościelnego, wszędzie gdzie był, zakładał chóry parafjalne i niezmordowanie pracował, jak umiał, na niwie duszpasterskiej.

Requiem aeternam dona ei, Domine!

KRONIKA KOŚCIELNA I RELIGIJNA.

I. Kronika archidiecezjalna.

Lista Ofiarodawców na remont Bazyliki (3). — *Dekanat raduński:* Ejszyszki 132.70, Nacza 50.64, Koleśniki 26.95, Rudnia 43; *razem* 253 zł. 29 gr. — *Dekanat słonimski:* Albertyn 19.08, Synkowicze 27.95, Wysock 18, Dereczyn 14.95; *razem* 139 zł. 98 gr. + 60 zł. — *Dekanat sokólski:* Sokółka 150, Janów 84.90, Sokolany 12, Kuźnica 29.95, Kundzin 29.95, Klimówka 25, Odelsk 49.95; *razem* 381 zł. 75 gr. — *Dek. święciański:* Święciany 71.62, Strunojcie 34.41, Sorokpol 8.09, Korkożyszki 48, Święcianki 40.65, Kołtyniany 32.79, Połusze 10, Przyjaźń 10.50, Daugieliszki 45, Melegiany 33.25, Wasiuny 20, Komaje 60, Hoduciszki 84, Łyngmiany 25, Porynga 12, Twerecz 50; *razem* 585 zł. 31 gr. — *Dek. świrski* : Szemetowszczyzna 43.95, Żodziszki 24.95, Kobylnik 20, Kluszczany 8 45, Niestaniszki 30, Konstantynów 55, Wiszniew 25; *razem* 206 zł. 35 gr. + 39 zł. 10 gr — *Dek. trocki:* Troki 150, St. Troki 43, Landwarów 35, Rykonty 44.95, Rudniki 8, Olkieniki 119.80, Biała Waka 77.49, Orany 40, Jaszuny 29.95; *razem* 640 zł. 25 gr. — *Dek. turgielski:* Turgiele 23, Rukojnie 50, Rudomino 70; *razem* 143 zł. + 207.13 -- *Dek. wasiliski:* Wasiliszki 23.20, Wawiórka 27.95, Zabłoć 32.45. Lack 45, Dziembrów 16.95; *razem* 145 zł. 55 gr. — *Dek. wołkowyski:* Wołkowysk 65.55, Krzemienica 29.95, Roś 69.90, Porozów 75, Łopienica 9.40, Międzyrzecz 31.20, Szydłowicze 28.42, Łysków 19.95, Strubnica 10.10, Piaski 14.95, Narewka 7.39, Białowieża 20.95. Zelwa 24.95, Świsłocz 11.18; *razem* 418 zł. 89 gr. — *Dek. wilejski:* Spas 4.95, Lebiedziew 78.15; *razem* 83 zł. 10 gr. + 194 zł. 45 gr. — *Dek. wiszniewski:* Iwje 30, Wiszniew 30.95, Lipniszki 52.90, Sobotniki 31, Surwiliszki 25, Chołchła 16.95, Chożów 15, Wołożyn 95.58, Dudy 58, Oborek 26; *razem* 424 zł. 38 gr. — *Dek. worniański:* Worniany 107, Bujwidze 30.15. Michaliszki 31, Bystrzyca 59.70, Gierwiaty 80, Ostrowiec 19.95, Ławaryszki 34.95, Mickuny 24.85, Kiemieliszki 25, Świranki 26.95; *razem* 439 zł. 55 gr. — *Dek. zdzięciolski:* Zdzięcioł 34.95, Rohotna 30, Rendzinowszczyzna 72.90, Dworzec 32.17, Mołczadź 15; *razem* 185 zł. 55 gr.— *Razem ze wszystkich dekanatów* 16.379 zł. 57 gr.

Święcenia kapłańskie. — W niedzielę, dn. 23 października rb., JE. Ksiądz Arcybiskup-Metropolita w kościele archiprezbiterjalnym św. Jana w Wilnie udzielił święceń kapłańskich diakonowi Edwardowi Godlewskiemu.

Kursy Akcji Katolickiej. — Ostatniemi czasy odbyły się Kursy Akcji Katolickiej w dekanatach: głębockim, białostockim i knyszyńskim. W listopadzie i grudniu rb. odbędą się takie Kursy w Grodnie, Sokółce, Dąbrowie k/Grodna, Łunnie i Wołkowysku.

W Białymstoku w łączności z Kursem odbyły się jednodniowe rekolekcje S. M. P.

II. Kronika krajowa.

O beatyfikację brata Alberta. — W r. b. przypada 20-ta rocznica założenia zakładu Br. Alberta w Krakowie. W związku z tą rocznicą przystąpili Bracia Albertyni, za zezwoleniem Kurji Metropolitalnej, do ekshumacji zwłok ś. p. Brata Alberta (Adama Chmielewskiego) na cmentarzu rakowickim w Krakowie. Zwłoki Czcigodnego Sługi przełożono ze zbutwiałej trumny do dębowej w obecności delegata Kurji Arcybiskupiej, ks. W. Staicha, braci i sióstr ze zgromadzenia Br. Alberta. Albertyni zamierzają niebawem rozpocząć zabiegi o beatyfikację swego Założyciela.

Błogosławieństwo Ojca św. z racji powrotu więźniów z Rosji. — Z okazji przyjazdu z Rosji byłych więźniów politycznych, którzy w drodze wymiany wrócili do Polski, Ojciec św. za pośrednictwem JE. Ks. Nuncjusza Apostolskiego, przesłał Swe błogosławieństwo apostolskie wszystkim tym, którzy wzięli udział w przeprowadzeniu niezmiernie trudnej i skomplikowanej wymiany więźniów, jak również przybyłym osobom.

Otwarcie Domu Rekolekcyjnego w Mołodowie. — W dn. 23 września rb. w Mołodowie, majątku p H. Skirmuntta, odbyło się uroczyste poświęcenie pierwszego na terenie diecezji pińskiej Domu Rekolekcyjnego. P. H. Skirmuntt na potrzeby Domu Rekolekcyjnego przygotował specjalnie piękną oficynę w w swym majątku.

Śpiew kościelny. — JE. Ks. M. Fulman, biskup lubelski, wydał odezwę do podwładnego sobie duchowieństwa, aby wspólnie z organistami rozwinęło jak najbardziej energiczną akcję w kierunku krzewienia wśród ludu pieśni religijnych JE. Ks. Biskup nakazuje, aby w każdej parafji i w każdym kościele nietylko chór miejscowy, ale i wierni, mogli śpiewać podczas Mszy św. czytanej choć jedną polską mszę. Prócz tego chór kościelny winien umieć śpiewać uniesiono t. zw. „Missa de Angelis"; to samo dotyczy młodzieży szkolnej.

Pomnik św. Klemensa Hofbauera. — W związku z jubileuszem 200 lecia zakonu OO. Redemptorystów w Warszawie powstanie pomnik św. Klemensa Hofbauera, który tu apostołował 21 rok (od 1787 do 1808). Fundamenty zostały już założone i jednocześnie wmurowano akt odpowiedniej treści. Pomnik stanie przed klasztorem p. p. Sakramentek, na skwerku, tuż przy kościele św. Klemensa. Kościół ten dziś nie służy swemu przeznaczeniu — bo mieści się w nim fabryka wyrobów stalowych Bieńkowskiego i czeka na wykupienie i oddanie go na służbę Bożą.

Kurs psychologiczno-pedagogiczny dla duchowieństwa. — W Krakowie w dniach od 24 do 29 października włącznie, pod kierunkiem prof. Un. Jag. Stef. Szumana odbędzie się kurs psychologiczno-pedagogiczny dla księży prefektów.

List pasterski Ks. Biskupa Podlaskiego. — JE. Ks. Dr. H. Przeździecki, Biskup Podlaski, ogłosił list pasterski, wzywając w nim swych diecezjan do niesienia pomocy biednym i bezrobotnym, zwłaszcza wobec zbliżającej się zimy.

Nowe świątynie w Łodzi. — W ostatnich tygodniach zostały oddane na służbę Bożą trzy nowe kościoły, które stanęły na krańcach wielkiego przemysłowego miasta Łodzi: na Kozinach — pod wezw. Zbawiciela, na Marysinie — Opatrzności Bożej i przy ul. Pabjanickiej — św. Franciszka Seraf. Budowa nowych świątyń trwała zaledwie rok jeden.

Chrześcijański Uniwersytet Robotniczy we Włocławku. — Dn. 9

paźdz. rb. odbyło się uroczyste otwarcie Chrześcijańskiego Uniwersytetu Robotniczego. W otwarciu wzięło udział przeszło 4.000 osób.

Tydzień Społeczny w Poznaniu. — W dniu 10 bm. rozpoczął się w związku z inauguracją drugiego roku pracy Chrześcijańskiego Uniwersytetu Robotniczego w Poznaniu „Tydzień Społeczny", który za zadanie obrał omówienie palących zagadnień społecznych i zaiteresowanie szerokich kół społeczeństwa polskiego ideą przebudowy ustroju społecznego w myśl wskazań, zawartych w encyklice „Quadragesimo anno". Obrady „Tygodnia", trwać będą do soboty, dn. 15 bm., włącznie.

III. Kronika zagraniczna.

Encyklika Ojca św. w sprawie prześladowań w Meksyku. — Pod datą 29 września, w uroczystość św. Michała Archanioła, ogłoszona została nowa encyklika Piusa XI „Acerba animi anxitudo", skierowana przedewszystkiem do Episkopatu meksykańskiego. Przedstawia ona sytuację Kościoła katolickiego w Meksyku i piętnuje gwałty przeciw duchowieństwu i wiernym, pogwałcenie wolności wyznania i praw Kościoła.

Szwajcarja przeciwko prześladowaniom w Sowietach. — Liga „Pour le christianisme" oraz 37 wyższych dostojników kantonów szwajcarskich wystosowała do prezydenta Związku Szwajcarskiego petycję, w której, zwracając uwagę na okropne prześladowania chrześcijan przez bolszewików w Rosji i podkreślając dotychczasowe bierne stanowisko Ligi Narodów wobec tego nieludzkiego postępowania, prosi o energiczne wystąpienie w tej sprawie na forum międzynarodowem w Genewie. Petycję, która wyłożoną została do publicznego podpisywania przez każdego obywatela szwajcarskiego, dzielącego poglądy, wyrażone w tej odezwie, podpisało dotąd przeszło 170.000 osób. Lista jednak jest otwarta i podpisywanie trwa nadal.

Zapowiedź kampanji bezbożniczej w Europie. — Międzynarodówka komuistyczna zapowiada nowe ataki przeciwko religji. *Daily Express* donosi, że angielska partja komunistyczna otrzymała z Rosji sowieckiej rozkaz zaatakowania religji, a zwłaszcza kotolicyzmu. Ośrodki propagandy zostały utworzone w 50 miastach. Komuniści przygotowują się do formowania Lig bezbożniczych. Usiłują także krzewić ateizm w szkołach powszechnych i wśród wojska. Wszyscy członkowie i zwolennicy partji komunistycznej w Anglji otrzymali rozkaz jednoczenia swoich wysiłków w duchu dyrektyw z Sowietów. W naszym kraju mają również niemało swoich zwolenników i gorliwych szermierzy bezbożnictwa a nawet satanizmu.

Międzynarodowe katolickie towarzystwo filmowe. — *Kölnische Volkszeitung* (z dn. 4.VIII. 32) donosi o powstaniu „Międzynarodowego katolickiego towarzystwa filmowego" z centralą w Holandji. Kapitał nowego towarzystwa wynosi 1.700.000 guldenów holenderskich. Towarzystwo „Internationale Eidophon Gesellschaft" zawdzięcza swoje istnienie w głównej mierze ks. dr. H. Könemann'owi z Berlina, którego wynalazek wzbudził zainteresowanie w świecie producentów filmowych i został już opatentowany w kilku krajach Europy. Wynalazek ten, to nowy udoskonalony sposób nadawania filmów dźwiękowych.

O nowożytną metodę w duszpasterstwie wiejskiem. — Duchowieństwo austrjackie urządziło w Hubertendorf w sierpniu br. „Tydzień", poświęcony duszpasterstwu wiejskiemu. W „Tygodniu" wzięło udział 90 księży, reprezentując 20 diecezyj: z Austrji, sąsiednich Niemiec aż po

Ren, Czechosłowacji, Jugosławji i Węgier. Prelegentami byli przeważnie księża, ale nie brakło i świeckich wybitnych katolików. Tematami objęto całokształt zagadnień duszpasterstwa na wsi z uwzględnieniem ruchu liturgicznego, „Akcji katolickiej“, życia rodzinnego, organizacyj młodzieży, rekolekcyj i wreszcie (w ostatnim referacie ks. Singera) omówiono osobę duszpasterza na wsi, jako duchowego przewodnika wsi.

Katolicki kongres szkolny we Francji. — W mieście Vannes, w departamencie Morbihan w Bretanji, obradował świeżo 12-ty kongres narodowy związku przyjaciół katolickiego nauczania we Francji. Związek powyższy liczy obecnie 1340 stowarzyszeń dzielnicowych z przeszło 320 tysiącami członków.

Wznowienie Unji katolickich pedagogów. — Celem ponownego powołania do życia Unji Katolickich Pedagogów, założonej w Wiedniu bezpośrednio przed Kongresem Eucharystycznym (a przerwanej w skutek wojny światowej), dnia 8 września br. odbyła się w Wiedniu Wszechświatowa Konferencja Katolickich Pedagogów, w której współdziałać ma około 40 z górą organizacyj kat. Nauczycielstwa, obejmujących więcej niż 200.000 członków. Polskę reprezentowało Stowarz. Narod. Nauczyc. szkół powszechnych.

Kongres apostolstwa morskiego. — W Amsterdamie odbył się w tych dniach międzynarodowy kongres Apostolstwa Morskiego, w którym wzięli udział przedstawiciele dwunastu państw. Według danych, ujawnionych na kongresie, przeszło 800.000 marynarzy całego świata wyznaje religję katolicką. W dwustu portach odprawiają nabożeństwa katolickie. Za rok ubiegły przeszło 200.000 osób przesunęło się przez portowe świątynie katolickie.

Nowe „Dzieło modlitwy“. — Powstało nowe dzieło pobożne pod nazwą „Związek modłów pod wezwaniem Matki Boskiej Różańcowej“. Związek ten nawiązuje do tradycji wspólnych modłów w chwilach ciężkich, jak we Francji i Hiszpanji za czasów św. Dominika lub za Piusa V, gdy w r. 1571 pod Lepanto rozstrzygały się losy katolickiej Europy i t. p. Pragnie on być związkiem dusz, które z orężem modlitwy śpieszą na ratunek dzisiejszym czasom w duchu Encykliki Ojca św. Piusa XI „Charitate Christi compulsi“. Idzie pod hasłami: „Bóg naszym Królem“ i „Marja zwycięża!“. W Niemczech kierują związkiem Misjonarze z Marianhill, posiadający dom misyjny św. Józefa w Reimlingen w Szwabji. Organem związku jest tu pismo „Mutter der Gnade“. W Polsce objął agendy związku, aż do odpowiedniej zmiany, ze strony Najdostojniejszego Episkopatu Polski, ks. prałat Stanisław Szpetnar (Jarosław, ss. Niepokalanki). Do niego też należy obecnie zwracać się po wszelkie informacje, dotyczące Związku.

Konferencje dla innowierców w Holandji. — W Nymwegen o. o. dominikanie, redemptoryści, jezuici i przedstawiciele innych zakonów od szeregu lat wygłaszają konferencje dla niekatolików. Powodzenie tej akcji przeszło wszelkie oczekiwania. Dotychczasowe kursy nietylko zbliżyły wielu inowierców do Kościoła katolickiego, lecz nawet doprowadziły znaczną ich liczbę do nawrócenia.

Drukowano za zezwoleniem
JE. Księdza Arcybiskupa-Metropolity.

Redaktor i Wydawca:
Ks. LEON ŻEBROWSKI
Kan. Kapit. Metropol.

DRUKARNIA ARCHIDIECEZJALNA W WILNIE.